

**POWIAT
PIASECZYŃSKI**

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr.....
Rady Powiatu Piaseczyńskiego
z dnia

**PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
W POWIECIE PIASECZYŃSKIM NA LATA 2024-2030**

Piaseczno 2024 rok

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Podstawa prawna Programu Psychologiczno-Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc Domową w Powiecie Piaseczyńskim	3
II. Założenia Programu	4
III. Cele Programu	5
IV. Przebieg Programu	6
V. Uczestnicy Programu	7
VI. Osoby prowadzące Program	7
VII. Miejsce realizacji programu	8
VIII. Kontrakt podpisywany z uczestnikami Programu	8
IX. Zawartość Programu	9
X. Monitoring zachowań i sytuacji rodzinnych uczestników Programu	10
XI. Kryteria ukończenia Programu	10

Wstęp

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej wskazuje, że do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat należy opracowanie i realizacja programów oddziaływań psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową.

Program Psychologiczno-Terapeutyczny jest rozszerzeniem oferty oddziaływań Programu Korekcyjno-Edukacyjnego, który skierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowany przez Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej.

Głównym celem niniejszego programu jest przeciwdziałanie przemocy, poprzez skuteczną pomoc ofiarom przemocy domowej oraz osobom stosującym przemoc. Poprawa jakości życia rodzin dotkniętych przemocą, poprzez rozwijanie i utrwalanie kompetencji osób stosujących przemoc domową w zakresie komunikacji z osobami najbliższymi, bez stosowania przemocy.

Ponadto celem programu jest również upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy osobom stosującym przemoc domową.

I. Podstawa prawna Programu Psychologiczno-Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc Domową w Powiecie Piaseczyńskim

Podstawę prawną do opracowania i realizacji programów psychologiczno-pedagogicznych dla osób stosujących przemoc domową stanowi:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. O przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw;
- Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy;

- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

Powyższe akty prawne, oprócz zdefiniowania pojęcia przemocy domowej, nakładają na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, określając zakres pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej oraz zadania w zakresie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

II. Założenia programu

Program Psychologiczno-Pedagogiczny jest kontynuacją Programu Korekcyjno-Edukacyjnego, które stosują bądź stosowały zachowania przemocowe w stosunku do swoich najbliższych.

Program ma charakter psychoedukacyjny. Obejmuje konsultacje indywidualne i/lub grupowe. W zależności od dokonanej diagnozy sytuacji rodzinnej i klinicznej uczestników, mogą one dotyczyć:

- zdobycia lub poszerzenia przez uczestników wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- utrwalenia wyuczonych pozytywnych zmian u osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny,
- kształtowania umiejętności psychospołecznych (asertywności, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, itp.),
- rozwijanie zdolności samoakceptacji,
- poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych, partnerskich.

III. Cele Programu

Głównym celem Programu jest utrwalenie zmian i zachowań nabytych w trakcie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, a w konsekwencji zaprzestanie stosowania przemocy domowej w rodzinie. Celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez nabycie wiedzy i umiejętności alternatywnych zachowań oraz kształtowania nowego stylu życia, bez zachowań przemocowych, kształtowanie relacji opartych na wzajemnym szacunku.

W efekcie oddziaływań zwiększy się bezpieczeństwo i poprawi funkcjonowanie rodzin, w których występuje przemoc domowa.

Cele szczegółowe:

- wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania przez analizę przyczyn postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- zdobycie lub poszerzenie wiedzy i umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,
- nabycie umiejętności służących rozwiązywaniu problemów i konfliktów bez użycia przemocy,
- nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania, nazywania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, w tym radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością,
- poszerzanie samoświadomości, zwłaszcza w kontekście własnych zasobów oraz ograniczeń i negatywnych stereotypów funkcjonowania w relacjach rodzinnych,
- nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych i rodzinnych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich,
- pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na relacje społeczne i sposobów jej przeciwdziałania,
- diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności dobierania prawidłowych strategii w ich zaspokajaniu,
- wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

IV. Przebieg Programu

Realizacja Programu przebiega w zależności od specyfiki uczestników, w tym szczególnie zależy od:

- zdiagnozowanych czynników wpływających dotychczas i aktualnie na relacje w rodzinach uczestników,
- poziomu samoświadomości i motywacji uczestników do pracy psychologicznej,
- liczby osób gotowych do podjęcia pogłębionej pracy nad sobą.

W związku z powyższym Program Psychologiczno-Terapeutyczny może być realizowany w formie spotkań:

1. indywidualnych i/lub
2. grupowych.

Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową prowadzi się w formie spotkań indywidualnych i/lub grupowych. W trakcie programu psychologiczno-terapeutycznego poszczególne formy spotkań mogą być stosowane przemiennie, tak aby w największym stopniu zindywidualizować i dostosować oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne do potrzeb osób stosujących przemoc domową. W szczególnie uzasadnionych przypadkach programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą być prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. W przypadku realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w tym samym miejscu, w którym udziela się pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, należy zadbać o bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej.

O formie ostatecznej wsparcie będzie decydować terapeuta po odbyciu pierwszych indywidualnych spotkań diagnostycznych ze sprawcami.

Dla każdego z uczestników przewidziane jest minimum 10 godzin spotkań zorganizowanych w ramach Programu. Osoba ukończy Program jeśli weźmie udział w min. 80 % spotkań. Spotkania indywidualne odbywałyby się cyklicznie raz w tygodniu po 1 godzinie zegarowej. W sytuacji utworzenia grupy terapeutycznej przewiduje się 5 zajęć, które będą odbywać się raz w tygodniu w wymiarze 2 godzin zegarowych.

V. Uczestnicy Programu

Program Psychologiczno-Terapeutyczny kierowany jest do osób, które:

- ukończyły Program korekcyjno-edukacyjny z wynikiem pozytywnym i deklarują chęć dalszej pogłębionej pracy nad sobą,
- z własnej inicjatywy zgłoszą się do uczestnictwa w Programie lub zostaną zmotywowane przez instytucje wspierające rodzinę,
- stosują przemoc domową, kierowane przez Zespół Interdyscyplinarny na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej - członkowie rodzin, wobec których została wszczęta procedura „Niebieska Karta”,
- zostały skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, wobec których Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując ich do uczestnictwa w programie,
- rodzice, którzy mają ograniczoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni w wyniku zaniedbań i niewypełniania funkcji rodzicielskich.

Warunkiem przyjęcia do Programu jest przyznanie się osoby do stosowania przemocy domowej.

Do Programu NIE przyjmuje się:

- osób chorych psychicznie,
- osób z poważnymi zaburzeniami osobowości,
- osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, które nie przeszły podstawowego cyklu terapii uzależnień.

VI. Osoby prowadzące Program

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową są prowadzone przez osoby:

- posiadające wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika lub resocjalizacja, uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, lub posiadające tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia lub pedagogika lub na, uzupełnionym

studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, kierunku resocjalizacja, lub będące terapeutami lub psychoterapeutami.

Osoby, o których mowa, są obowiązane posiadać udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach lub innych podmiotach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową mogą również prowadzić osoby posiadające udokumentowane prowadzenie co najmniej pięciu edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

VII. Miejsce realizacji Programu

Zajęcia w ramach Programu będą realizowane w sali wynajmowanej przez Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej – poza godzinami udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, aby wyeliminować prawdopodobieństwo spotkania się osoby stosującej przemoc, z osobą doznającą przemocy.

Miejsce realizacji Programu obejmuje pomieszczenie do pracy grupowej: sala na ok. 10-14 osób z możliwością ułożenia w krąg krzeseł/foteli oraz pomieszczenie do pracy indywidualnej - pokój do spotkań klienta i terapeuty bez obecności innych osób.

VIII. Kontrakt podpisywany z uczestnikami Programu

Osoby przed wejściem do Programu podpisują kontrakt określający reguły uczestnictwa w Programie, zawierające:

- formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach,
- obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- zobowiązanie do powstrzymania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi ludźmi,
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy w rodzinie,

- wobec osób skierowanych decyzją sądu, uchylających się od uczestnictwa w zajęciach stosuje się powiadomienie Sądu o tym fakcie,
- fakt dobrowolnego uczestnictwa w Programie osób stosujących przemoc (skierowanych przez instytucje, organizacje, rodzinę lub samodzielne zgłoszenie), pozostaje objęty tajemnicą

IX. Zawartość Programu

- budowanie bezpiecznej relacji, kontrakt terapeutyczny,
- analiza zasobów indywidualnych sprzyjających zmianie zachowań, omówienie ich znaczenia w procesie zmiany,
- wzmacnianie motywacji do zmiany poprzez pokazywanie korzyści płynących ze zmiany zachowań,
- sposoby radzenia sobie ze stresem, dopasowanie ich do indywidualnych potrzeb,
- poszerzanie świadomości powiązań między przekonaniami, emocjami i zachowaniami,
- odpowiedzialność za swoje zachowania,
- historia życia a przemoc – wgląd w przyczyny własnych problemów związanych z przemocą,
- ćwiczenie nowych strategii radzenia sobie z trudnościami, budowanie nowego systemu wartości i systemu moralnego,
- nawroty – budowanie swojego systemu wsparcia w sytuacjach trudnych oraz poczucia wpływu na siebie,
- zasady zdrowego rozwiązywania sporów, konfliktów z zachowaniem szacunku dla członków rodziny – w tym dzieci,
- przełamywanie stereotypów, postaw, przekonań dotyczących płci, pełnionych ról społecznych,
- porozumienie bez przemocy - rozwijanie umiejętności komunikacyjnych opartych na powyższym modelu,
- system rodzinny – wyznaczanie kierunków rozwoju relacji związku/rodziny.

X. Monitoring zachowań i sytuacji rodzinnych uczestników Programu

Monitoring co do zmian postaw przemocowych prowadzony jest w trakcie realizacji Programu oraz po jego zakończeniu.

Monitoring i ewaluacja oddziaływań Programu obejmuje:

- a) monitorowanie przebiegu procesu grupowego - efektów postrzeganych przez prowadzących, jak i uczestników Programu, dotyczących: postaw uczestników wobec przemocy (forma: feedback + uwagi w dokumentacji prowadzonych zajęć); treningu kontroli złości i agresji (forma: feedback + uwagi w dokumentacji prowadzonych zajęć); sposobu prowadzenia i wartości Programu ze strony uczestników (forma: feedback + uwagi w dokumentacji prowadzonych zajęć + częściowe ankiety).
- b) badanie efektywności poszczególnych etapów Programu (np. w formie ankiety pre-, post-dot. zakresu realizowanych treści Programu).
- c) badanie efektywności Programu – wskazane jest dążenie do kontaktu z rodziną sprawcy - uczestnika Programu w trakcie jego realizacji i po jego zakończeniu (po uzyskaniu pisemnej zgody uczestnika Programu – zawartej np. w kontrakcie wstępnym).
- d) monitorowanie uczestników Programu po zakończeniu realizacji Programu.

Prowadzący powinni superwizować swoją pracę – rekomenduje się superwizję minimum co 2 miesiące w trakcie realizacji Programu.

XI. Kryteria ukończenia Programu

Za osobę, która przystąpiła do Programu uważa się osobę, która uzna fakt stosowania przez siebie przemocy w rodzinie, podpisze kontrakt, w którym zaakceptuje reguły uczestnictwa w Programie, zobowiąże się do zaprzestania stosowania przemocy i poszanowania zasad współżycia społecznego oraz weźmie udział w spotkaniu indywidualnym i co najmniej jednym spotkaniu grupowym.

Za osobę, która ukończyła Program uważa się osobę, która uzna fakt stosowania przez siebie przemocy w rodzinie, podpisze kontrakt, w którym zaakceptuje reguły uczestnictwa w Programie, zobowiąże się do zaprzestania stosowania przemocy i poszanowania zasad współżycia społecznego oraz będzie brała udział w zajęciach. Maksymalna dopuszczalna absencja uczestnika w zajęciach grupowych wynosi 2 nieobecności, bez względu na powód nieobecności. Więcej niż 2 nieobecności oznaczają niezrealizowanie Programu przez uczestnika.

Na koniec trwania Programu, uczestnicy otrzymują indywidualne opinie przygotowywane przez prowadzących. Opinie dotyczą tego, czy w przebiegu Programu uczestnik zrealizował jego cele, w jaki sposób brał udział w zajęciach, czy pracował w ich trakcie, aby zmienić swoją postawę oraz czy w wyniku Programu doszło do zmiany przekonań przemocowych i czy można liczyć, że zmiany te wpłyną na wyeliminowanie zachowań przemocowych. Sam fakt ukończenia Programu nie musi oznaczać, że opinia przygotowana dla uczestnika będzie pozytywna - uczestnik może spełnić warunek obecności, ale otrzymać negatywną opinię, ponieważ nie brał czynnego udziału w zajęciach lub/i jego przekonania przemocowe nie uległy korekcji lub/i stosuje on nadal przemoc.

Jeżeli po dokonaniu monitoringu efektywności prowadzonego Programu wystąpiły uzasadnione przesłanki do zakwalifikowania osoby stosującej przemoc do powtórnego uczestnictwa w Programie, możliwe jest zakwalifikowanie jej do udziału w kolejnej edycji Programu.